

8. *History of pedagogy: education. manual*, edited by H. V. Trotsko. Kharkiv, Khark. national ped. University, 2008.
9. Kolodiy, I. S. "Modern trends of the state educational policy of Ukraine." *Problems and prospects of the development of the economy and entrepreneurship and computer technologies in Ukraine: coll. theses of reports of the 11th Science-Pract. conf. Lviv, March 30 - April 4, 2015*. Lviv, 2015, pp. 235-239.
10. General Declaration of Human Rights. Adopted and proclaimed by resolution 217 A (III) of the UN General Assembly of December 10, 1948. Osvita.ua, osvita.ua/legislation/law/2231/#google_vignette. Accessed 02 May 2024.
11. Constitution of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text. Accessed 02 May 2024.
12. On education: Law of Ukraine dated September 5, 2017 No. 2145-VIII. Osvita.ua, osvita.ua/legislation/law/2231/#google_vignette. Accessed 02 May 2024.
13. Education in Ukraine: challenges and prospects: informational and analytical collection. Kyiv, 2020, <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2020/metod-zbirka-osvita-ta-covid-2020.pdf>. Accessed 02 May 2024.
14. Banit, O. V. "Development of human capital in the system of corporate education." *Systems of professional development of managers in transnational corporations, the experience of Germany and Poland: monograph*. Kyiv, DKS-Center, 2018, pp.124-129.
15. Takhtarova, K.A. "The university of the third age as a driver of the development of the global labor market." *Materials of the round table "Globalization of the labor market: challenges for Ukraine". December 17, 2020*. Kyiv, IPC DSZU, pp. 51-53.

УДК 336

doi: <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.61-68>

Ярова Ю. М.

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету,
кафедра фінансів, банківської справи та страхування,
вул. Гонте, 37, Вінниця,
21000, Україна,
тел.: 097-740-22-59,
e-mail: yarovaya.yuliana@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0334-7264>

Анотація. У статті досліджено сутність фінансової грамотності, визначено її сучасний стан та вплив на соціально-економічні процеси в умовах сучасного розвитку.

Ця наукова стаття присвячена вивченню взаємозв'язку між рівнем фінансової грамотності населення та економічним розвитком країни. Ця тема набуває все більшої актуальності в сучасному світі. Зокрема, в статті досліджується роль освіти, інформаційних технологій та інших факторів у формуванні фінансових навичок та умінь серед населення. Метою даної статті є дослідження теоретичних аспектів фінансової грамотності населення та безпосередній вплив фінансової грамотності населення на економічний розвиток країни. Дослідження проводилося з використанням таких методів дослідження, як метод наукових абстракцій, метод порівняння та економічного аналізу і синтезу. Аналіз світового досвіду підтверджує беззаперечну необхідність фінансової грамотності населення країни, що дасть змогу поліпшити не лише добробут громадян, а й сприятиме стабільності та економічному розвитку держави. Фінансова грамотність населення в сучасному світі стає ключовим фактором успішного економічного розвитку держави. Фінансова грамотність населення безпосередньо впливає на економіку країни на різних рівнях, недостатня фінансова грамотність може призвести до споживчого боргу, втрати фінансової безпеки, збільшення рівня банкрутств і ризиків для фінансової системи. Висока фінансова грамотність населення сприяє розвитку економіки, збільшенню заощаджень населення та розвитку підприємництва. Здатність громадян розуміти та ефективно використовувати фінансові ресурси з

метою не тільки їхньої фінансової стабільності, але і впливає на макроекономічну ситуацію в країні, недостатня фінансова грамотність може призвести до неправильного управління особистими фінансами, накопичення боргів та недосягнення фінансових цілей. Питання фінансової грамотності населення щодо розвитку національної економіки в цілому залишається недостатньо дослідженим, що також свідчить про актуальність та практичну значимість даного дослідження.

Ключові слова: фінансова грамотність, фінансова безграмотність, економічний розвиток, національна економіка, фінансова система, фінансова освіта, підвищення фінансової грамотності.

Yarova Yu. M.

FINANCIAL LITERACY OF THE POPULATION AND DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

Vinnitsia Educational and Scientific Institute of Economics,
Western Ukrainian National University,
Department of Finance, Banking and Insurance,
Gonte str., 37, Vinnitsia,
21000, Ukraine,
tel.: 097-740-22-59,
e-mail: yarovaya.yuliana@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0334-7264>

Abstract. The article examines the essence of financial literacy, defines its current state and influence on socio-economic processes in the conditions of modern development, considers the sources of improving the financial culture of the population. This scientific article is devoted to the study of the relationship between the level of financial literacy of the population and the economic development of the country. In particular, the influence of the level of financial literacy on the formation of an effective financial system and support of the national economy is considered. The article is based on the analysis of the current state of financial literacy among the population and its impact on key indicators of economic growth. The role of education, information technologies and other factors in the formation of financial skills and abilities among the population is studied. This article notes the importance of financial literacy of the population and its impact on the development of the national economy. The issue of financial literacy of the population regarding the development of the national economy as a whole remains insufficiently researched, which also indicates the relevance and practical significance of this study. The purpose of this article is to study the theoretical and practical aspects of national financial literacy and the direct impact of national financial literacy on the economic development of the country. The purpose of this article is to study the theoretical aspects of the financial literacy of the population and the direct impact of the financial literacy of the population on the economic development of the country. The issue of theoretical validity and practical regulation of the process of financial literacy of the population in relation to the development of the national economy as a whole is still insufficiently researched, which also indicates the relevance and practical significance of this study. Analysis of world experience confirms the undeniable need for financial literacy of the country's population, which will make it possible to improve not only the well-being of citizens, but also contribute to the stability and economic development of the state. Financial literacy of the population in the modern world is becoming a key factor in the successful economic development of the state. The ability of citizens to understand and effectively use financial resources for the purpose of not only their financial stability, but also affects the macroeconomic situation in the country, insufficient financial literacy can lead to mismanagement of personal finances, accumulation of debt and failure to achieve financial goals. The purpose of the article is to study the theoretical and practical aspects of the financial literacy of the population and the direct impact of the financial literacy of the population on the economic development of the country. Financial literacy of the population is becoming a key component of the country's economic development. It plays an important role in ensuring sustainable growth of the national economy and a higher standard of living of citizens. In the context of globalization and the growing influence of financial markets, the understanding of basic financial concepts and the skills of managing public finances are of strategic importance for the stability of the economy.

Key words: financial literacy, financial illiteracy, economic development, national economy,

financial system, financial education, increasing financial literacy.

Вступ. Фінансова грамотність населення є ключовим елементом сталого розвитку національної економіки. Ця тема набуває все більшої актуальності в умовах сучасного світу, де економічна нестабільність та змінні умови вимагають від громадян ефективного управління своїми фінансами.

Фінансова грамотність населення має безпосередній вплив на економіку країни на різних рівнях, недостатня фінансова грамотність може призвести до споживчого боргу, втрати економічної стабільності, підвищення рівня банкрутств та підвищення ризику для фінансової системи. Недостатня фінансова грамотність населення може призвести до низького рівня заощаджень та інвестицій, що негативно впливає на розвиток національної економіки. Наприклад, якщо громадяни не мають достатніх знань про інструменти фінансового планування, вони можуть інвестувати в сумнівні проекти або недостатньо детально розглядати свої фінансові рішення. Висока фінансова грамотність населення навпаки сприяє розвитку економіки, збільшенню заощаджень населення та розвитку підприємництва.

Фінансова грамотність є важливим аспектом управління особистими фінансами, який може формувати фінансову поведінку. Це стосується здатності розуміти та ефективно керувати особистими фінансами, включаючи складання бюджету, заощадження, інвестиції та управління боргом. Фінансова грамотність має вирішальне значення в сучасному суспільстві, де люди все більше відповідають за свій фінансовий добробут. Дослідженням фінансової грамотності населення займалися такі зарубіжні і вітчизняні науковці, як А. Сміт, Е. Ларсон, Ш. Данс, Т. Хіра, А. Лусарді, О. Білик, О. Вовчак, Т. Гірченко, О. Другов, О. Дудчик, О. Костюченко, А. Кузнецова, Т. Кізіма, З. Лапішко, Т. Новікова, Б. Пшик, В. Рисін, Л. Слобода, Т. Смовженко, Н. Ткаченко, М. Хмельярчук [1; 4; 9]. Проте питання теоретичної обґрунтованості та практичної регламентації процесу фінансової грамотності населення щодо розвитку національної економіки в цілому є ще недостатньо дослідженим, що також свідчить про актуальність та практичну значимість даного дослідження.

Постановка завдання. Фінансова грамотність населення є важливим аспектом сталого розвитку будь-якої країни. Це вміння людей розуміти та ефективно використовувати фінансові ресурси, планувати свої доходи і витрати, розуміти основні принципи фінансової системи та інвестування. Фінансова грамотність населення безпосередньо впливає на економічний розвиток країни, формує стабільну економічну базу та забезпечує підвищення рівня життя.

Всебічно освічені, компетентні та професійно підготовлені особистості виступають ключовими агентами соціальних змін, включаючи ринкові зміни та трансформацію. Фінансова грамотність населення є одним із ключових факторів, що визначають якість життя та добробут населення. Підвищення добробуту населення та існування його економічного потенціалу є запорукою національної стабільності в умовах соціальної демократизації та глобалізації.

Формування фінансової обізнаності та фінансової культури є одним із ефективних інструментів попередження бідності. Фінансова обізнаність – це знання та навички, які допомагають людині розуміти та ефективно управляти своїми особистими фінансами. Вона включає розуміння таких понять, як бюджет, кредит, інвестиції, страхування та податки. Фінансова культура – це сукупність умінь, знань і навичок, які дозволяють людям приймати обґрунтовані фінансові рішення. Вона полягає в усвідомленні значення фінансів та їх впливу на життя людини, здатності контролювати витрати та розумінні основних принципів інвестування та управління ризиками. Фінансова культура є важливою складовою успішного життя та дозволяє забезпечити фінансову стабільність. Тому необхідно готувати майбутніх професіоналів, здатних підвищувати фінансову грамотність молоді з метою формування достатнього рівня фінансової культури та

поведінки.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретичних аспектів фінансової грамотності населення та безпосередній вплив фінансової грамотності населення на економічний розвиток країни. Дослідження проводилося з використанням таких методів дослідження, як метод наукових абстракцій, метод порівняння та економічного аналізу і синтезу.

Результати. Низький рівень грамотності у населення негативно позначається не лише на добробуті окремої людини, а й в цілому на фінансовій сфері. Наприклад, неправильне планування та відсутність ясності щодо доходів і витрат можуть призвести до накопичення боргів у громадян, а неграмотність може призвести до зростання фінансового шахрайства. На глобальному рівні це може призвести до фінансової кризи в економіці країни.

Один із проблемних аспектів фінансової грамотності – недостатня освіта в галузі фінансів у шкільних та університетських програмах. Сьогодні фінансову грамотність викладають лише у 10-11 класах як вибірковий або факультативний предмет.

Брак адекватної, доступної та зрозумілої інформації стосовно фінансових питань призводить до низького рівня фінансової грамотності. Сьогодні є багато інформації стосовно фінансів країни, персональних фінансів, корпоративних фінансів тощо, проте недостатній рівень фінансової грамотності не дає змогу її правильно сприймати, розуміти та використовувати. Через відсутність відповідних фінансових навичок велика частина молоді дотримується тих самих моделей, що й їхні батьки, без шансів розірвати це коло або з малим відсотком щось змінити. Відсутність фінансової грамотності населення негативно впливає не лише на самих громадян але і на державу в цілому. Загалом це може призвести до фінансової кризи в країні.

Фінансова безграмотність – головний глобальний виклик. Фінансова безграмотність є перешкодою, з якою стикаються громади, що розвиваються або які щойно створилися, а також розвинені суспільства в усьому світі. Відсутність фінансової освіти впливає на окремих осіб, сім'ї та громади, частина населення не має достатніх знань та навичок щодо управління фінансами, розуміння основних понять і методів фінансового планування, бюджетування, інвестування тощо. Обмежений доступ до освіти та навчання з фінансової грамотності: багато людей не мають доступу до якісної освіти та навчання у сфері фінансової грамотності, відсутність такого доступу обмежує їх змоги розвивати навички фінансового планування та приймати обґрунтовані фінансові рішення. Також відсутня мотивація до розвитку фінансової грамотності: багато людей не вбачають прямої користі в розвитку власних фінансових навичок та не розуміють важливості фінансової грамотності для особистого та загального благополуччя. Це повільно починає впливати на місцеву економіку і з часом поширюється на глобальний рівень. Досягнення та розвиток принципів і навичок управління капіталом є важливими для зростання на всіх рівнях [4].

Для подолання проблеми фінансової безграмотності необхідно впровадження системних заходів на різних рівнях: від шкільної освіти до просвітницьких умов для дорослого населення. Ключову роль у цьому процесі відіграють уряди, фінансові та державні установи.

Фінансова грамотність повинна стосуватися духовних, психологічних, емоційних і технічних аспектів управління капіталом. Фінансова грамотність через розвиток характеру забезпечує основу для поєднання розвитку характеру з фінансовою освітою, щоб виховати покоління, яке навчається стати фінансово стабільним і незалежним, а також використовувати різні форми багатства, наприклад такі як знання, досвід, таланти, гроші та час, а також фізичні, розумові, емоційні та духовні уміння (терпіння, відповідальність, поміркованість, вдячність, самовідданість, щедрість, правдивість та багато іншого).

Мета фінансової грамотності – надати всім, хто цього потребує, інформацію про сенс і правила монетарно-економічної діяльності у зручному для розуміння форматі.

Фінансова грамотність – це не лише знання про те, як управляти своїми фінансами, але й здатність застосовувати ці знання на практиці. Вона включає в себе розуміння основних фінансових концепцій, таких як складні проценти, інвестиції, ризики та забезпечення фінансової безпеки. Підвищення рівня фінансової грамотності веде до зменшення фінансових проблем, таких як борги, недостатність засобів на пенсію та недооцінка фінансових ризиків [9].

Фінансова грамотність є частиною сталого економічного розвитку. Здатність населення розуміти складнощі фінансових питань і приймати обдумані фінансові рішення ухваливши його внесок у формування стабільної економічної системи країни, здатність керувати особистими фінансами є важливою навичкою, яка є запорукою економічного успіху громадян. Освіченість населення у фінансових питаннях забезпечує ефективне використання ресурсів, запобігає борговому навантаженню та ускладненню накопичення особистого капіталу. Освічені громадяни здатні приймати обґрунтовані фінансові рішення, що впливає на якість їх життя та забезпечує фінансову стабільність, фінансова грамотність населення відображається на роботі фінансових ринків.

Фінансова грамотність також грає ключову роль у забезпеченні соціальної стабільності. Громадяни, які ефективно управляють своїми фінансами, сприяють стабільності банківської системи, мають здатність ефективно вкладати свої гроші в реальний сектор економіки. Це сприяє створенню сприятливих умов для росту бізнесу, інновацій та загальноекономічного процвітання.

Фінансова грамотність – це комплекс знань та навичок, які допомагають людині ефективно управляти своїми фінансами. Вона включає в себе розуміння основних фінансових термінів, навички раціонального бюджетування, уміння вибирати інвестиційні інструменти та здатність планувати фінансове майбутнє [7].

Фінансова грамотність населення є фактором успішного розвитку держави, вона пов'язана як з особистим добробутом громадян, так і з соціальною стабільністю, що у свою чергу впливає на загальний економічний розвиток, необхідно докласти зусиль в розвиток програм та освітніх ініціатив, спрямованих на підвищення рівня фінансової грамотності населення, щоб забезпечити стабільну та ефективну економіку в майбутньому.

Фінансова грамотність населення стає ключовою складовою економічного розвитку країни. Вона займає важливу роль у забезпеченні стійкого зростання національної економіки та підвищеного рівня життя громадян. У контексті глобалізації та зростаючого впливу фінансових ринків, розуміння базових фінансових понять та навички управління фінансами населення мають стратегічне значення для стабільності економіки.

Фінансова грамотність населення зростає як здатність людей розуміти та приймати обґрунтовані рішення з фінансових питань. Ця здатність включає в себе розуміння основних фінансових понять, навички управління бюджетом, здатність планувати та забезпечити фінансову стабільність.

Фінансова грамотність населення також впливає на споживчу поведінку. Люди, які мають достатній рівень фінансової грамотності, здатні прогнозувати свої доходи та витрати, уникати заборгованості та купувати лише те, що їм необхідно. Це завдяки створенню стійкого ринку споживання, підтримує здорову економіку та посилення розширення мікроекономічного сектора.

Крім того, фінансова грамотність населення є важливою для розвитку підприємництва та інновацій. Наявність фінансових знань у підприємців сприяє більш грамотному управлінню фінансовими ресурсами, залученню коштів та їх ефективному використанню; це може створити нові підприємства, робочі місця та сприяти інноваційному розвитку національної економіки.

Основні аспекти фінансової грамотності можна поділити на три основні блоки (рис. 1):

Рис. 1. Основні аспекти фінансової грамотності
Fig.1. Basic aspects of financial literacy
(складено автором на основі [2; 3; 5; 8])

1. *Освіта у сфері фінансів*: важливо забезпечити доступ населення до фінансової освіти. Шкільні та позашкільні програми повинні включати в себе вивчення основ фінансів, банківської справи, інвестицій та інших аспектів фінансової системи.

2. *Планування та бюджетування*: фінансова грамотність включає в себе вміння ефективно управляти своїми фінансами. Люди повинні вміти скласти бюджет, планувати свої витрати та визначати пріоритети в розпорядженні грошима.

3. *Інвестиції та ризики*: фінансово грамотне населення має розуміти можливості та ризики інвестування. Інвестиції є ключовим елементом розвитку економіки, але для їх успішного використання необхідно мати знання про фінансові інструменти та ризики.

Вплив фінансової грамотності на розвиток економіки:

1. *Стабільність фінансової системи*: збалансоване використання фінансових ресурсів населення сприяє стабільності фінансової системи країни. Люди, які розуміють принципи фінансів, менше схильні до ризикованих фінансових рішень.

2. *Зростання ефективності виробництва*: фінансово грамотне населення в змозі краще планувати свої фінанси, що призводить до збільшення попиту на товари та послуги. Це сприяє зростанню ефективності виробництва та підтримці підприємництва.

3. *Зменшення рівня бідності*: фінансово грамотні люди здатні краще управляти своїми фінансами, уникати боргів та забезпечити стабільний дохід. Це допомагає зменшити рівень бідності та покращує соціальний стан населення.

Отже, фінансовою грамотністю населення є сукупність світоглядних позицій, знань і навичок населення щодо ефективного управління особистими фінансами та вміння їх належним чином застосовувати під час прийняття фінансових рішень. До світоглядних позицій належать сформовані населенням традиції і культура фінансової поведінки та рівень поінформованості населення щодо необхідності підвищення фінансової грамотності. Знання включають оволодіння населенням основних фінансових категорій, понять, явищ та процесів (наприклад, сутність, мотиви та фактори заощаджень, природа та функціонування фінансових ринків, принципи функціонування фінансових установ, порівняння фінансових установ тощо). Навички включають в себе здатність шукати та аналізувати фінансову інформацію, звичку стежити за подіями на фінансовому ринку, здатність порівнювати пропозиції інвестування грошей у фінансові активи від різних фінансових установ, а також здатність ретельно вивчати договори на купівлю фінансових послуг, розуміти інформацію, що в них закладена [9].

Завдання підвищення фінансової грамотності – це сфера відповідальності і сім'ї, і бізнесу, і держави. Щоб досягти належного рівня фінансової грамотності, ми повинні сформувати у населення вміння розраховувати «на власні сили», завдяки якому кожен громадянин зможе досягти фінансової незалежності та зберегти її упродовж усього життя, кожен має зрозуміти, що фінансово грамотна людина це необхідність для нормального функціонування у суспільстві [9].

Також для покращення рівня фінансової грамотності населення необхідна комплексна стратегія, що включає в себе як широкомасштабні освітні програми в школах та вузах, так і ініціативи з боку уряду та фінансових установ. Недостатня освітня програма, низька доступність фінансових консультацій та непрозорість фінансових процесів можуть ускладнити завдання підвищення рівня фінансової грамотності. Програми повинні бути орієнтовані на практичні навички, які дозволяють людям ефективно управляти своїми фінансами на різних етапах життя. Зрештою, належний рівень фінансової грамотності населення сприятиме швидкому підвищенню рівня життя населення, ефективному економічному розвитку та зростанню суспільного добробуту.

Висновки. Фінансова грамотність населення має велике значення для розвитку національної економіки. Вона сприяє стабільності фінансової системи, збільшує рівень заощаджень та інвестицій громадян, підтримує стійкий ринок споживання та сприяє розвитку підприємництва та інновацій. Шляхом сприяння освіти та інформації у сфері фінансів можна досягти ефективного використання фінансових ресурсів, забезпечити стабільність та підвищити рівень життя населення. Подальший розвиток фінансової грамотності стане ключовим чинником для побудови сильної та стійкої економіки.

Отже, фінансова грамотність – це не просто питання особистого бюджетування. Це стратегічний ресурс для розвитку держави, який визначає її конкурентоспроможність та стійкість до економічних труднощів. Забезпечення високого рівня фінансової грамотності населення вимагає комплексного підходу та співпраці всіх суб'єктів суспільства, і лише досягнення цієї мети може стати запорукою успішного розвитку держави.

Покращення фінансової грамотності населення є ключовим фактором успішного розвитку держави. Це не тільки дозволяє людям краще розуміти свої фінансові можливості та ризики, але й сприяє стабільності економіки та соціального розвитку.

Пропозиції для покращення фінансової грамотності населення:

1. Підвищення фінансової грамотності можна досягти через систему освіти. Важливо включити фінансову грамотність у навчальні програми у школах та університетах, це можуть бути фінансові курси та практичні заняття.

2. Важливо забезпечити доступ до фінансової та інвестиційної інформації, щоб люди могли прийняти обґрунтовані рішення. Це може бути здійснено через інформаційні кампанії, веб-сайти та публікації.

3. Необхідно покращити доступ до фінансових послуг, таких як банківські рахунки та кредити, це може допомогти людям краще управляти своїми фінансами. Важливо забезпечити доступ до послуг для всіх, включаючи людей з низькими доходами та мешканців віддалених місцевостей.

4. Важливо забезпечити надання фінансових консультацій для тих, хто має питання чи проблеми з фінансами. Це може бути здійснено за допомогою фінансових працівників, курсів та вебінарів.

5. Важливо забезпечити доступ до фінансової допомоги для тих, хто має низький дохід або знаходиться в складних життєвих обставинах, це може включати в себе соціальні програми та інші фінансові послуги.

6. Покращення фінансової грамотності можна досягти шляхом зміни фінансової культури. Важливо підтримувати позитивні фінансові звички та цінності, такі як розуміння фінансових ризиків та відповідальне використання грошей.

Ці пропозиції можуть допомогти покращити фінансову грамотність населення та сприяти успішному розвитку держави.

Високий рівень фінансової грамотності сприяє стійкому економічному зростанню та високому рівню життя населення. Громадяни які мають високий рівень фінансової грамотності, виявляють більшу стійкість до економічних криз та більші показники економічного зростання.

Отже, просування фінансової грамотності населення є важливим для покращення економічного розвитку країни, недостатня фінансова грамотність населення може призвести до низького рівня заощаджень та інвестицій, що негативно впливає на розвиток національної економіки. Інвестування у підвищення рівня фінансової грамотності становить інвестицію в майбутнє національної економіки.

1. Фінансова грамотність : підручник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Київ : УБСНБУ, 2014. 316 с.
2. Бречко О. Фінансова і цифрова грамотність як базові складові розвитку сучасного інформаційного суспільства. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2019. Вип. 24. С. 129-135.
3. Гаврилко Т. О., Довгань М. М. Фінансова грамотність населення: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 30 (2). С. 48-52.
4. Дудчик О.Ю., Матвійчук І.О. Фінансова грамотність населення: теоретичні аспекти, проблеми і перспективи поліпшення в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 31. С. 631-635.
5. Дорошенко Н.О., Романів В.В. Фінансова грамотність населення України. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/81.pdf (дата звернення: 09.03.2024)
6. Калініченко О. О., Вікарчук О. І., Ніколаєнко С. М. Фінансова грамотність – запорука успішного населення. *Економіка. Управління. Інновації*. Сер. : економічні науки. 2019. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2019_1_5 (дата звернення: 9.03.2024)
7. Савчук Н. Фінансова грамотність: сутність і перспективи розвитку. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. Сер.: філософські науки. 2021. Вип. 1. С. 92-97.
8. Щьокіна Є. Ю., Черепанова Н. О., Гужва О. А. Фінансова грамотність як запорука соціального та економічного розвитку держави. *Економічні науки. Сер.: регіональна економіка*. 2020. Вип. 17. С. 296-302.
9. Юрій С.І., Кізіма Т.О. Фінансова грамотність населення в діалектиці сучасних освітніх тенденцій . *Теорія та історія фінансів*. URL: http://finukr.org.ua/docs/FU_12_02_016_uk.pdf (дата звернення: 09.03.2024)

References

1. *Financial literacy: textbook* / author. number; edited by T. Smovzhenko. Kyiv, UBSNBU, 2014.
2. Brechko, O. «Financial and digital literacy as basic components of the development of the modern information society.» *Regional aspects of the development of productive forces of Ukraine*, issue 24, 2019, pp. 129-135.
3. Havrylko, T. O., and M. M. Dovgan. «Financial literacy of the population: domestic and foreign experience.» *Black Sea Economic Studies*, issue 30 (2), 2018, pp. 48-52.
4. Dudchik, O. Yu., and I. O. Matviychuk. «Financial literacy of the population: theoretical aspects, problems and prospects for improvement in Ukraine.» *Market infrastructure*, issue 31, 2019, pp. 631-635.
5. Doroshenko N.O., Romaniv V.V. «Financial literacy of the population of Ukraine.» *Efficient economy*, no. 11, 2018, www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/81.pdf. Accessed 9 May 2024
6. Kalinichenko, O. O., Vikarchuk, O. I., and S. M. Nikolayenko. «Financial literacy is the key to a successful population.» *Economy. Management. Innovations*. Ser. : economic sciences, issue 1, 2019. Vernadsky National Library, nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2019_1_5. Accessed 9 May 2024
7. Savchuk, N. «Financial literacy: essence and development prospects.» *Pedagogical innovations: ideas, realities, perspectives*. Ser.: philosophical sciences, issue 1, 2021, pp. 92-97.
8. Shchyokina, E. Yu., Cherepanova, N. O., and O. A. Guzhva. «Financial literacy as a guarantee of social and economic development of the state.» *Economic sciences. Ser.: regional economy*, issue 17, 2020, pp. 296-302.
9. Yurii, S.I., and T.O. Kizima. «Financial literacy of the population in the dialectic of modern educational trends.» *Theory and history of finance*, finukr.org.ua/docs/FU_12_02_016_uk.pdf. Accessed 9 May 2024